RAHANDUSMINISTEERIUM

**MÄÄRUS**

19.12.2022 nr 65

**Toetuse andmise tingimused ja kord meetmes „Atraktiivne piirkondlik ettevõtlus- ja elukeskkond“**

Määrus kehtestatakse perioodi 2021−2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse § 10 lõike 2 alusel.

## 1. peatükk
## Üldsätted

### § 1. Reguleerimisala

(1) Määrusega reguleeritakse Eesti riigi 2023.–2026. aasta eelarvestrateegia tulemusvaldkonna „Tõhus riik“ regionaalpoliitika programmi meetme „Regionaalareng“ tegevuse „Regionaalpoliitika, piirkondade ja piiriülese koostöö areng“ tulemuste saavutamiseks toetuse andmise tingimusi.

(2) Määrusega panustatakse perioodi 2021−2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS2021_2027*) § 3 lõike 2 alusel Vabariigi Valitsuse kinnitatud „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava perioodiks 2021–2027“ (edaspidi *rakenduskava*) poliitikaeesmärgi „Inimestele lähedasem Eesti“ erieesmärgi „Tervikliku ja kaasava sotsiaalse, majandusliku ja keskkonnaalase kohaliku arengu, kultuuri, looduspärandi, säästva turismi ja julgeoleku soodustamine mujal kui linnapiirkondades“ saavutamisse.

(3) Meetme sihtpiirkond on kogu Eesti territoorium, välja arvatud Harju maakond ja Tartu linnapiirkond. Tartu linnapiirkonnana käsitatakse määruse tähenduses Tartu linna asustusüksusena, Märja alevikku, Luunja valla Lohkva küla, Veibri küla, Kambja valla Soinaste küla, Tõrvandi alevikku, Õssu küla, Ülenurme alevikku, Tartu valla Tila küla ja Vahi alevikku.

(4) Kui määruse alusel antav toetus on vähese tähtsusega abi ja kui toetuse saaja tegevustes osalejad saavad vähese tähtsusega abi, kohaldatakse Euroopa Komisjoni määruses (EL) nr

1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8), ja konkurentsiseaduse §-s 33 sätestatut.

(5) Kui määruse alusel antav toetus on investeeringuteks ette nähtud regionaalabi, kohalikule taristule antav abi, teadus- ja arendusprojektidele antav abi, teadusuuringute taristule investeeringuteks ette nähtud abi, innovatsiooniklastritele, kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antav abi, spordi- ja mitmeotstarbelisele vaba aja veetmise taristule antav abi või kohalikule taristule antav abi Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 Euroopa Liidu aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokku sobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78; edaspidi *üldine grupierandi määrus*), artikli 14, 25, 26, 27, 53, 55 või 56 tähenduses, kohaldatakse toetuse andmisel nimetatud määruses ja konkurentsiseaduse §-s $34^2$ sätestatut. Riigiabi andmisel mõistetakse väikeettevõtja all ettevõtjat, kes vastab üldise grupierandi määruse I lisas väikese suurusega ettevõtjale sätestatud kriteeriumidele, keskmise suurusega ettevõtja all ettevõtjat, kes vastab üldise grupierandi määruse I lisas keskmise suurusega ettevõtjale sätestatud kriteeriumidele, ja suurettevõtja all ettevõtjat, kes ei vasta üldise grupierandi määruse I lisas väikese ega keskmise suurusega ettevõtjale sätestatud kriteeriumidele.

(6) Määrust ei kohaldata riigiabi või vähese tähtsusega abi saajale, kellele Euroopa Komisjoni eelneva otsuse alusel, millega abi on tunnistatud ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks, esitatud korraldus abi tagasimaksmiseks on seni täitmata.

(7) Määrust ei kohaldata lisaks lõikes 6 nimetatule ka muudel üldise grupierandi määruse artikli 1 lõigetes 2–5 ja Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 artikli 1 lõikes 1 nimetatud alustel. Investeeringuteks ette nähtud regionaalabi andmisel lähtutakse lisaks üldise grupierandi määruse artiklis 13 sätestatud välistustest.

**§ 2. Toetuse andmise eesmärk ja tulemus**

(1) Toetuse andmise eesmärk on suurendada kohaliku omavalitsuse üksuste võimekust integreeritud koostööprojektide kaudu ühiselt suunata maakonna arengustrateegias määratletud selle eelisarendatava ettevõtlusvaldkonna arengut, kus on suhteline konkurentsieelis, kõige enam potentsiaali tõsta lisandväärtust töötaja kohta või suurem arenguvõime, soodustada kõrgema lisandväärtusega töökohtade loomist või arendada kliendi vajadustest lähtuvaid terviklikult läbi mõeldud avalike teenuste võrgustikke, tagades sealjuures erinevate ühiskonnagruppide võrdse kohtlemise ja ligipääsetavuse.

(2) Projekt loetakse integreerituks, kui kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159–706), vastab see vähemalt ühele järgmistest tingimustest:
1) projekt hõlmab erinevaid sektoreid;
2) projekt hõlmab erinevaid haldusterritooriume;
3) projekt integreerib mitut tüüpi sidusrühmi.

(3) Toetuse andmise tulemusena peab projektiga panustama vähemalt ühe lõike 4 punktis 3–6 nimetatud rahastatava tegevuse väljundnäitaja ja ühe rahastatava tegevuse tulemusnäitaja sihttaseme saavutamisse.

(4) Rahastatavate tegevuste väljundnäitajad on järgmised:
1) integreeritud territoriaalse arengu strateegiate raamistikku kuuluvate projektidega hõlmatud elanikkond;
2) toetatavad integreeritud territoriaalse arengu strateegiad;
3) integreeritud territoriaalse arengu projektid;
4) toetatavad ettevõtjad;
5) toetustega toetatavad ettevõtjad;
6) mitterahalist toetust saavad ettevõtjad.

(5) Rahastatavate tegevuste tulemusnäitajad on järgmised:
1) erasektori investeeringud, mis täiendavad avaliku sektori toetust;
2) integreeritud projektidest kasu saanud organisatsioonide arv;
3) terviklikult arendatud teenusvõrgustike arv.

(6) Toetatavas projektis arvestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060 artiklis 9 nimetatud horisontaalseid põhimõtteid ja sellega panustatakse Riigikogu 12. mai 2021. a otsuse „Riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ heakskiitmine“ (edaspidi *strateegia „Eesti 2035“*) aluspõhimõtete hoidmisse ning sihtide 3.2.3 „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ ja 3.2.5 „Eesti on uuendusmeelne, usaldusväärne ja inimesekeskne riik“ saavutamisse.

(7) Lõikes 6 nimetatud aluspõhimõtete hoidmisse ja sihtide saavutamisse panustatakse tasakaalustatud regionaalse arengu, soolise võrdõiguslikkuse ja ligipääsetavuse, keskkonna- ja kliimaeesmärke toetaval moel järgmiste näitajatega:
1) väljaspool Harju maakonda loodud sisemajanduse koguprodukt elaniku kohta Euroopa Liidu keskmisest;
2) rahulolu kohaliku omavalitsuse üksuste teenustega;
3) kasvuhoonegaaside netoheide $CO_2$ ekvivalenttonnides;
4) soolise võrdõiguslikkuse indeks;
5) ligipääsetavuse näitaja.

### § 3. Toetusmeetme rakendamine

(1) Toetusmeetme töötab välja ja selle rakendamise eest vastutab Rahandusministeerium (edaspidi *rakendusasutus*).

(2) Taotlusi menetleb, Eurostati territoriaalse statistika arvepidamise III tasandi (edaspidi *NUTS 3*) regionaalse jaotuse piirkondade hindamiskomisjone teenindab, toetuse väljamakseid teeb ja järelevalvet toetuse kasutamise üle teostab Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi r*akendusüksus*).

## 2. peatükk

## Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr

### § 4. Toetatavad tegevused

(1) Toetust antakse projektile, millega panustatakse §-s 2 nimetatud eesmärgi ja tulemuse saavutamisse ning mille raames toetatakse meetme sihtpiirkonnas järgmisi tegevusi:
1) maakonnaüleste ja maakondadevaheliste avalike teenuste, ühisteenuste ja koostöövõrgustike käivitamine, arendamine ja turundamine;
2) ettevõtlus- ja haridusvõrgustike ning ettevõtlusklastrite käivitamine, arendamine ja turundamine;
3) teadus- ja arendustegevus teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse tähenduses riigieelarve seaduse § 20 lõike 2 alusel Vabariigi Valitsuse kinnitatud „Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035“ (edaspidi *TAIE*) fookusvaldkonnas või maakonna arengustrateegias määratletud eelisarendatavas ettevõtlusvaldkonnas;
4) tööstusettevõtete lisandväärtuse ja teadmusmahukuse kasvatamine, sealhulgas ettevõtete diagnostika võimekuse arendamine, digi- ja rohepöördeks valmisoleku ning põlvkonnavahetuse toetamine;
5) kõrgema lisandväärtusega teenusvaldkondade, eelkõige IT-sektori arengu toetamine;
6) ettevõtlikkuse edendamine ja ettevõtlusteadlikkuse suurendamine, sealhulgas noorte, naiste, eakate ning puuetega inimeste sihtgrupis;
7) koostöökeskuste ja kaugtöövõimaluste käivitamine, arendamine ning turundamine;
8) tööstusalade ja ettevõtluseks vajaliku muu tehnilise taristu arendamine ning turundamine;
9) tootearenduskeskuste ja inkubaatorite käivitamine, arendamine ning turundamine TAIE fookusvaldkonnas või maakonna arengustrateegias määratletud eelisarendatavas ettevõtlusvaldkonnas;
10) regionaalsete kompetentsikeskuste arendamine ja turundamine;
11) turismisektori sihtpiirkonna, mille all mõistetakse külastuspiirkonda või ala geograafilise piirkonnana ja turismitoodete kooslusena, mis pakub külastajale integreeritud elamust, mida külastajad mõistavad kui ühtset tervikut, kus tarbitakse teenuseid ja ööbitakse, terviklik arendamine, sealhulgas turismitoodete ja -teenuste, külastajateekondade ja koostöövõrgustike säästev ja terviklik arendamine ning sihtpiirkonna turundamine sektori ettevõtjate lisandväärtuse kasvatamiseks.

(2) Meetme raames ei toetata:
1) investeeringuid jalg- või jalgrattateedesse liiklusseaduse § 2 punkti 15, 17, 18 või 25 tähenduses, välja arvatud juhul, kui need on otseselt seotud lõike 1 punktides 7–9 nimetatud tegevustega;
2) investeeringuid, mille tulemusel rajatud või rekonstrueeritud hoone köetavast netopinnast planeeritakse kasutada või tegelikult kasutatakse viieaastase perioodi jooksul projekti lõppemisest arvates vähem kui 90 protsenti;
3) projekte, mille tegevus ei ole kajastatud maakonna arengustrateegia tegevuskavas ning mille mõjupiirkond ja sihtrühm on väiksemad kui ühe maakonna ulatus;
4) projekte, millega tekitatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artiklis 17 nimetatud olulist kahju ja mis ei vasta asjakohastele Euroopa Liidu ja riiklikele keskkonnaalastele õigusaktidele;
5) taristuinvesteeringuid, mille puhul ei ole tagatud kliimakindlus vastavalt § 15 lõike 1 punktis 12 ja lõikes 3 sätestatud nõuetele;
6) projekte, mille tegevusi rahastatakse perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse alusel kehtestatud muu toetuse andmise tingimuste kohaselt.

**§ 5. Kulude abikõlblikkus**

(1) Kulu on abikõlblik, kui see on kooskõlas Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruse nr 55 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvuspoliitika rakenduskava vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused" (edaspidi *ühendmäärus*) §-ga 15 ning käesolevas määruses sätestatud tingimuste ja taotluse rahuldamise otsusega.

(2) Abikõlblikud on järgmised § 4 lõike 1 kohase tegevuse kulud:
1) teadus- ja arendustegevuse kulud;
2) toote- ja teenusearenduse ning disaini kulud;
3) arendus- ja võrgustikutegevustega seotud kulud;
4) personalikulud vastavalt ühendmääruse § 16 lõigetele 1–4;
5) teenuste kulud, sealhulgas hangete korraldamise, veebilehe loomise ja haldamise, asjakohaste andmebaaside loomise ja haldamise ning ekspertide kaasamise kulud;
6) materiaalse ja immateriaalse vara soetamise, rentimise, hooldamise ja remondi kulud;
7) ehitusjuhtimise ja ehitamise ning ohtlike ehitiste likvideerimise kulud;
8) hoonestamata ja hoonestatud maa ostu kulud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060 artikli 64 lõike 1 punktis b sätestatud määras;
9) omanikujärelevalve ja muinsuskaitselise järelevalve kulud;
10) maastiku planeerimise kulud;
11) teavitamiskulud vastavalt Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määrusele nr 54 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine";
12) muud vältimatud otseselt projekti elluviimiseks vajalikud kulud, sealhulgas ligipääsetavuse tagamisega seotud kulud.

(3) Investeeringu kulu võib moodustada kuni 80 protsenti projekti abikõlblikust eelarvest.

(4) Projekti kaudsed kulud võivad moodustada kaks protsenti projekti abikõlblikest otsestest kuludest.

(5) Käibemaks on abikõlblik, kui käibemaksu reguleerivate õigusaktide järgi ei ole projekti tegevuste eest tasutud käibemaksust õigust maha arvata sisendkäibemaksu või käibemaksu tagasi taotleda ning käibemaksu ei hüvitata muul viisil. Kui selles osas ei ole võimalik kindlust saavutada, tuleb käibemaksu käsitada abikõlbmatu kuluna.

(6) Enne taotluse esitamist on lubatud teha üksnes ehitamise või renoveerimisega seotud ettevalmistavate tegevustega seotud kulusid, mille all mõistetakse ehitustööde jaoks ehitusliku projekteerimise, ehitusprojektide ekspertiisi, sealhulgas ligipääsetavuse ekspertiisi, ehitusmaksumuse kalkulatsiooni koostamise, ehitusgeoloogilise ja -geodeetilise uurimistöö, ehitusloa väljastamise, keskkonnamõjude hindamise ja muinsuskaitse eritingimuste koostamise kulusid koos selleks vajalike uuringutega ning detailplaneeringu koostamise kulusid.

(7) Ettevalmistavad kulud võivad kokku moodustada kuni kümme protsenti projekti investeeringute abikõlblike kulude kogumahust. Kui rakendusüksus teeb taotluse rahuldamata jätmise otsuse, taotleja tehtud kulusid toetusest ei kaeta.

(8) Abikõlbliku kulu eest peab toetuse saaja tasuma projekti abikõlblikkuse perioodil või 45 kalendripäeva jooksul pärast projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemist, kuid hiljemalt 2029. aasta 31. detsembril.

**§ 6. Kulude abikõlblikkus riigiabi korral**

Kui toetus on:
1) investeeringuteks ette nähtud regionaalabi, on abikõlblikud üldise grupierandi määruse artikli 14 lõikes 4 nimetatud investeeringute kulud materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse, seejuures on suurettevõtja puhul abikõlblik vaid üldise grupierandi määruse artikli 2 punktis 51 nimetatud investeering materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse seoses uue ettevõtte asutamise või ettevõtte tegevuse mitmekesistamisega, tingimusel et uus tegevus ei ole sama või sarnane ettevõtte varasema tegevusalaga, mille puhul peab uuel majandustegevusel olema võrreldes olemasoleva tegevusega erinev justiitsministri 28. detsembri 2005. a määruse nr 59 „Kohtule dokumentide esitamise kord“ lisas 16 sätestatud neljakohaline EMTAK-kood;
2) teadus- ja arendusprojektidele antav abi, on abikõlblikud üldise grupierandi määruse artikli 25 lõigetes 3 ja 4 nimetatud kulud;
3) teadusuuringute taristule investeeringuteks ette nähtud riigiabi, on abikõlblikud üldise grupierandi artikli 26 lõikes 5 nimetatud investeeringute kulud;
4) innovatsiooniklastritele antav abi, on abikõlblikud üldise grupierandi määruse artikli 27 lõigetes 5 ja 8 nimetatud kulud;
5) kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antav abi, on abikõlblikud üldise grupierandi määruse artikli 53 lõigetes 4 ja 5 sätestatud kulud;
6) spordi- ja mitmeotstarbelise vaba aja veetmise taristule antav abi, on abikõlblikud üldise grupierandi määruse artikli 55 lõigetes 8 ja 9 sätestatud kulud;
7) kohalikule taristule investeeringuteks ette nähtud abi, on abikõlblikud üldise grupierandi määruse artikli 56 lõikes 5 nimetatud investeeringute kulud materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse;
8) vähese tähtsusega abi, on abikõlblikud Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 alusel tehtud kulud.

**§ 7. Kulude hüvitamise alused**

(1) Abikõlblikud kulud hüvitatakse tegelike kulude alusel või rakendades kindlatele kulukategooriatele ühtset määra.

(2) Tegelike kulude alusel kulude hüvitamise korral tõendatakse kulude tekkimist ja maksmist sobivate kuludokumentidega.

(3) Projekti kaudsed kulud arvestatakse ühtse määra alusel vastavalt ühendmääruse § 21 lõigetele 1 ja 4.

**§ 8. Abikõlbmatud kulud**

(1) Abikõlbmatud kulud on lisaks ühendmääruse §-s 17 nimetatud kuludele järgmised kulud:
1) toetatavate tegevuste ja nende ettevalmistamisega otseselt mitteseotud, projekti elluviimise seisukohast põhjendamatud või ebaolulised kulud;
2) liiklusvahendi või mootorsõiduki soetamise kulu, mis ei ole otseselt seotud teenuste mobiilse korraldusega;
3) kindlustuskulud;
4) õigusabi kulud;
5) esinduskulud ja kingitused;
6) sularahas tasutud maksed;
7) kulud investeeringutele, mille osakaal ületab 80 protsenti projekti abikõlblike kulude eelarvest;
8) autoritasud ja autori järelevalve.

(2) Abikõlblike kulude hulka ei arvata kulusid, mis tekivad tehingutest tulumaksuseaduse § 8 tähenduses seotud isikute vahel.

**§ 9. Abikõlblikkuse periood**

(1) Meetme abikõlblikkuse periood on 2021. aasta 1. jaanuarist 2029. aasta 31. detsembrini.

(2) Projekti abikõlblikkuse periood on taotluse rahuldamise otsuses määratud ajavahemik, millal peavad projekti tegevused algama ja lõppema ning mis peab jääma meetme abikõlblikkuse perioodi. Projekti abikõlblikkuse perioodi lõpp ei tohi olla hilisem kui 36 kuud alates taotluse esitamise tähtpäevast.

(3) Taotluse esitamise tähtpäevast varasemat projekti abikõlblikkuse perioodi alguskuupäeva ei sätestata juhul, kui see on vastuolus riigiabi reeglitega.

(4) Taotlusvoorus rahastatud ehitustegevust sisaldavas projektis peavad § 5 lõikes 7 nimetatud ettevalmistavad kulud olema tehtud ja ehitustööde leping sõlmitud ühe aasta jooksul alates taotluse esitamise tähtpäevast.

(5) Projekti rakendamise käigus juhtunud avariide või muude eriolukordade tõttu võib rakendusüksus projekti abikõlblikkuse perioodi pikendada maksimaalselt kahel korral: esimesel korral kuni kuue kuu võrra ja teisel korral kuni nelja kuu võrra, seda tingimusel, et projekti abikõlblikkuse periood ei ületa meetme abikõlblikkuse perioodi.

(6) Projekt loetakse lõppenuks, kui rakendusüksus kinnitab lõpparuande ja teeb toetuse saajale lõppmakse.

**§ 10. Toetuse suurus ja osakaal**

(1) Taotletava toetuse minimaalne summa on 700 000 eurot ja maksimaalne summa on kolm miljonit eurot projekti kohta. Mitme maakonna ühise projekti korral, kui toetuse taotleja on maakondliku arendusorganisatsiooni ülesannet täitev kohaliku omavalitsuse üksus või kohaliku omavalitsuse üksuste ühisamet või -asutus, omavalitsusüksuste liit, omavalitsusüksuste või omavalitsusüksuste liidu asutatud mittetulundusühing või sihtasutus, kellele maakonna kohaliku omavalitsuse üksuste volikogud on kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § $6^1$ lõike 2 või 3 alusel teinud ülesandeks maakonna arengu kavandamise (edaspidi *MARO*), suureneb maksimaalne summa kolme miljoni euro võrra iga partnerina projekti kaasatud MARO kohta.

(2) Projekti maksimaalne toetusmäär on kuni 75 protsenti abikõlblike kulude maksumusest.

(3) Kui abikõlblike kulude eelarve suureneb riigihanke kallinemise tõttu, võib toetuse summat suurendada kuni kümme protsenti, juhul kui omafinantseeringut suurendatakse proportsionaalselt toetuse suurendamisega ja projektide rahastamise eelarve jääk seda võimaldab. Toetuse suurendamise korral arvestatakse riigiabi reeglistikust tulenevate piirangutega ja lõikes 1 nimetatud maksimaalse toetuse summaga.

**§ 11. Toetuse määra erisused riigiabi ja vähese tähtsusega abi korral**

(1) Üldise grupierandi määruse artikli 14 tingimustele vastavat investeeringuteks ette nähtud regionaalabi antakse vastavalt Eesti regionaalabi kaardiga aastateks 2022–2027 kehtestatud osakaaludele. Investeeringuteks ette nähtud regionaalabi maksimaalne määr on Ida-Virumaal suurettevõtja puhul 25 protsenti, keskmise suurusega ettevõtja puhul 35 protsenti ja väikese suurusega ettevõtja puhul 45 protsenti abikõlblikest kuludest. Ülejäänud Eestis on regionaalabi maksimaalne määr suurettevõtja puhul 20 protsenti, keskmise suurusega ettevõtja puhul 30 protsenti ja väikese suurusega ettevõtja puhul 40 protsenti abikõlblikest kuludest.

(2) Teadus- ja arendusprojektidele antava abi osakaal abikõlblikest kuludest ei tohi ühegi abisaaja puhul ületada:
1) alusuuringute puhul 100 protsenti;
2) rakendusuuringute puhul 50 protsenti;
3) tootearenduse puhul 25 protsenti;
4) teostatavusuuringute puhul 50 protsenti.

(3) Rakendusuuringuteks või tootearenduseks antava abi osakaalu abikõlblikest kuludest võib suurendada järgmiselt:
1) 10 protsendi võrra keskmise suurusega ettevõtja puhul;
2) 20 protsendi võrra väikeettevõtja puhul.

(4) Lisaks lõikes 3 sätestatule võib rakendusuuringuteks või tootearenduseks antava abi osakaalu suurendada 15 protsendi võrra kuni abi ülemmäära, 80 protsendini abikõlblikest kuludest, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:
1) projekt hõlmab tõhusat koostööd ettevõtjate vahel, kellest vähemalt üks on väikese või keskmise suurusega ettevõtja, või projekt viiakse ellu vähemalt kahes liikmesriigis või liikmesriigis ja Euroopa majanduspiirkonna lepingus osalevas riigis ning ükski ettevõtja ei kanna üle 70 protsendi abikõlblikest kuludest või projekt hõlmab tõhusat koostööd ettevõtja ja vähemalt ühe teadusuuringute ja teadmiste levitamisega tegeleva organisatsiooni vahel, kes kannab vähemalt kümme protsenti abikõlblikest kuludest ning kellel on õigus avaldada oma uuringu tulemused;
2) projekti tulemusi levitatakse laialdaselt konverentsidel, väljaannetes, avatud juurdepääsuga hoidlates või tasuta või avatud lähtekoodiga tarkvara kaudu.

(5) Teostatavusuuringute puhul võib teadus- ja arendusprojektidele antava abi osakaalu suurendada 10 protsendi võrra keskmise suurusega ettevõtjate puhul ja 20 protsendi võrra väikeettevõtjate puhul.

(6) Investeeringuteks ette nähtud abi teadusuuringute taristule ei tohi ületada 50 protsenti abikõlblikest kuludest.

(7) Innovatsiooniklastritele antava investeeringuteks ette nähtud abi osakaal ei tohi ületada 55 protsenti abikõlblikest kuludest.

(8) Innovatsiooniklastritele antava tegevusabi puhul ei tohi abi osakaal ületada 50 protsenti kõigist abikõlblikest kuludest ajavahemikul, mille jooksul abi antakse.

(9) Üldise grupierandi määruse artiklis 53 sätestatud tingimustele vastava kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antava toetuse maksimaalne määr arvutatakse vastavalt nimetatud artikli lõigetes 6–9 sätestatud metoodikale.

(10) Üldise grupierandi määruse artiklis 55 sätestatud tingimustele vastava spordi- ja mitmeotstarbelisele vaba aja veetmise taristule antava toetuse maksimaalne määr arvutatakse vastavalt nimetatud artikli lõigetes 10–12 sätestatud metoodikale.

(11) Üldise grupierandi määruse alusel kohalikule taristule antava investeeringuteks ette nähtud abi maksimaalne summa ei tohi ületada abikõlblike kulude ja investeeringu tegevuskasumi vahet. Tegevuskasum tuleb abikõlblikest kuludest asjakohaste prognooside alusel eelnevalt maha arvata.

(12) Üldise grupierandi määruse alusel antavat riigiabi ei tohi kumuleerida mis tahes vähese tähtsusega abiga, mille puhul on abikõlblikud kulud samad, kui sellise kumuleerimise tulemusel ületatakse abi osakaal, mis on sätestatud üldise grupierandi määruse III peatükis.

(13) Kui meetme raames antav toetus on käsitatav vähese tähtsusega abina, kehtivad järgmised nõuded:
1) Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 alusel antava vähese tähtsusega abi korral ei tohi abi saajale jooksva majandusaasta ja kahe eelneva majandusaasta jooksul nimetatud määruse kohaselt antud vähese tähtsusega abi koos meetme raames taotletava toetusega ületada 200 000 eurot või kui abi saaja on maanteetranspordi valdkonnas rendi või tasu eest kaupu vedav ettevõtja, ei tohi talle jooksva majandusaasta ja kahe eelneva majandusaasta jooksul antud vähese tähtsusega abi koos taotletava toetusega ületada 100 000 eurot;
2) vähese tähtsusega abi andmise korral peab arvesse võtma Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 artikli 5 lõikes 1 sätestatud eesmärkideks antava vähese tähtsusega abi kumuleerimise reegleid;
3) vähese tähtsusega abi suuruse arvestamisel loetakse üheks ettevõtjaks Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 artikli 2 lõikes 2 nimetatud ettevõtjat.

### § 12. Maakonna arengustrateegia

(1) Toetuse andmise eeltingimuseks on vähemalt aastani 2027 kehtiv maakonna arengustrateegia, millele on antud rakendusasutuse positiivne hinnang Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 artikli 29 lõikes 1 nimetatud tingimustele vastavuse kohta.

(2) Rakendusasutus võib anda lõikes 1 nimetatud maakonna arengustrateegia eelnõule hinnangu ka enne, kui selle kinnitavad kohaliku omavalitsuse üksuste volikogud.

(3) Rakendusasutus võib enne positiivse hinnangu andmist teha põhjendatud ettepanekuid maakonna arengustrateegia või selle eelnõu muutmiseks või täiendamiseks, kui see on vajalik lõikes 1 nimetatud vastavuse saavutamiseks.

(4) Kui maakonna arengustrateegias kavandatakse muudatusi, mis puudutavad rahastatavaid tegevusi või lõikes 1 nimetatud tingimusi, teavitab MARO sellest enne muudatuste heakskiitmist rakendusasutust.

## 3. peatükk
## Nõuded toetuse taotlejale, partnerile ja taotlusele

### § 13. Nõuded toetuse taotlejale ja partnerile

(1) Taotleja võib olla:

1) sihtasutus;
2) mittetulundusühing;
3) meetme sihtpiirkonnas tegutsev avalik-õiguslik ülikool või kutsehariduskeskus;
4) Saaremaa või Hiiumaa vald.

(2) Taotleja võib projekti kaasata partnereid, kelleks lisaks lõikes 1 nimetatutele võivad olla ka:
1) äriühing;
2) kohaliku omavalitsuse üksus.

(3) Taotleja ja partner peavad vastama ühendmääruse § 3 lõikes 2 sätestatud nõuetele ja projektis kavandatud tegevus peab vastama taotleja põhikirjas või seaduses sätestatud eesmärkidele.

(4) Taotleja peab olema suuteline tasuma omafinantseeringu ja abikõlbmatud kulud vastavalt ühendmääruse § 3 lõikele 3. Omafinantseering peab olema täies mahus tagatud, selle kinnituseks peavad taotleja ja teised projekti rahastamises osalevad partnerid esitama taotlemisel kirjaliku kinnituse oma valmisoleku kohta projekti rahastada.

(5) Kui taotlejaks on kohaliku omavalitsuse üksus või tema otsese või kaudse valitseva mõju all olev üksus või ta panustab teise taotleja projekti omafinantseeringusse, on ta suuteline tasuma omafinantseeringu ja abikõlbmatud kulud, kui ta vastab ühendmääruse § 3 lõikes 4 sätestatud nõuetele.

(6) Projekti tegevustes võib lisaks taotlejale ja partnerile osaleda kasu saav organisatsioon.

(7) Toetuse saaja tagab mitterahalist toetust saanud ettevõtjate andmete olemasolu toetuse haldamise keskkonna sündmuste infosüsteemis iga poolaasta lõpu seisuga hiljemalt poolaastale järgneva teise nädala lõpuks.

(8) Taotlejal on õigus tutvuda samas taotlusvoorus toetust saanud projektidele antud hinnangutega.

**§ 14. Taotleja kohustused**

Taotleja on kohustatud täitma ühendmääruse § 2 lõikes 3 sätestatud nõudeid ja kinnitama, et projekti tulemusel loodud või soetatud vara jääb pärast projekti lõppemist avalikku kasutusse vähemalt viieks aastaks.

**§ 15. Nõuded taotlusele**

(1) Taotlus peab vastama ühendmääruse § 4 lõikes 1-3 sätestatud nõuetele ning sisaldama vähemalt järgmist informatsiooni ja dokumente:
1) projekti mõjupiirkonna ja sihtrühma kirjeldus;
2) kavandatud tulemuse saavutamiseks vajalike tegevuste alternatiivide analüüs või uuring;
3) dokumendid, mis kinnitavad selle väärindatava objekti omandi- või kasutusõigust, millele seadmete ostuks või hoonete ja rajatiste ehitamiseks toetust taotletakse, projekti abikõlblikkuse perioodil ja vähemalt kolme aasta jooksul väikese või keskmise suurusega ettevõtjast toetuse saaja korral ning viie aasta jooksul suurettevõtjast taotleja korral pärast projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemist;

4) avaliku kasutamise kokkulepped äriühingutele ja tulundusasutustele ning eraisikutele kuuluvatesse objektidesse investeeringu tegemise korral;
5) partneri ja kasu saava organisatsiooni kinnitus projekti elluviimisel osalemise kohta;
6) projekti meeskonna kirjeldus, sealhulgas partneri ja kasu saava organisatsiooni esindajate roll projekti meeskonnas;
7) lähteülesanne ja selle aluseks olev hinnakalkulatsioon või võrreldavad hinnapakkumised või hankedokumentatsioon;
8) kinnitus nõutud omafinantseeringu olemasolu kohta;
9) kinnitus, et taotleja tagab toodete, keskkonna, programmide ja teenuste disainimise viisil, mis muudab need suurimal võimalikul määral kõigile inimestele kasutatavaks ilma vajaduseta neid kohandada või kasutada eridisaini, mis hõlmab nelja peamise erivajaduse (liikumis-, kuulmis-, nägemis- ja intellektipuue), elukaareülese (laps, täiskasvanu lapsevankriga ja eakas) ja ajalise iseloomuga erivajadusega (püsiv ja ajutine) ning liikuvuse ja juurdepääsetavuse põhimõtetega arvestamise;
10) regionaalabi puhul abisaaja kinnitus, et kahe aasta jooksul enne taotluse esitamist ei ole sama või sarnast tegevust või selle osa üle viidud ühest Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriigi ettevõttest (algne ettevõte) teise Euroopa Majanduspiirkonna lepingu muus osalisriigis asuvasse ettevõttesse, kuhu toetatav investeering tehakse (toetatav ettevõte), kus toode või teenus täidab nii algses kui ka toetatavas ettevõttes vähemalt osaliselt sama otstarvet ja vastab sama liiki tarbija nõudmistele või vajadustele ja seetõttu Euroopa Majanduspiirkonnas asuva abisaaja ühes ettevõttes lähevad samas või sarnases tegevusalas kaduma töökohad ning sellega seoses võtab ta kohustuse, et sellist ümberpaigutamist ei toimu kahe aasta jooksul pärast seda, kui taotletud abi alusel on algne investeering tehtud;
11) kinnitus, et projektiga ei tekitata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852 artiklis 17 nimetatud olulist kahju ühelegi artiklis 9 sätestatud keskkonnaeesmärgile;
12) taristuinvesteeringute puhul, mille kestus on vähemalt viis aastat, kliimakindluse tagamise hinnang;
13) hoonetega seotud projektide puhul, kui majandus- ja taristuministri 30. aprilli 2015. a määruse nr 36 „Nõuded energiamärgise andmisele ja energiamärgisele" lisas 4 sisalduvaid energiatõhususTöid tehakse suuremas mahus kui 50 protsenti abikõlblikest kuludest või kui hoonet ehitusseadustiku § 63 lõikes 4 tähenduses oluliselt rekonstrueeritakse, energiatõhususTööde projekt, milles on kavandatud hoone energiatõhususarvu vastavus ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 11. detsembri 2018. a määruses nr 63 „Hoone energiatõhususe miinimumnõuded" sätestatud hoone tüübile kohalduvatele energiatõhususe miinimumnõuetele;
14) volikiri, kui taotleja esindusõiguslik isik tegutseb volituse alusel.

(2) Lõike 1 punktis 11 nimetatud kinnituse andmisel lähtub taotleja rakendusüksuse veebilehel avaldatud juhendist, mis põhineb Euroopa Komisjoni teatisel 2021/C 58/01 „Tehnilised suunised põhimõtte „ei kahjusta oluliselt" kohaldamise kohta taaste- ja vastupidavusrahastu puhul" (ELT C 58, 18.02.2021, lk 1–30).

(3) Lõike 1 punktis 12 nimetatud kliimakindluse tagamise hinnang koostatakse lähtuvalt rakendusüksuse veebilehel avaldatud juhendist ja Euroopa Komisjoni teatisest 2021/C 373/01 „Taristu kliimakindluse tagamise tehniliste suunised aastateks 2021–2027" (ELT C 373, 16.09.2021, lk 1–92).

(4) Taotluse esitamiseks peab ehitusprojekt olema ehitusseadustiku tähenduses eelprojekti staadiumis ja lähtuma kehtivatest planeeringutest. Taotluse menetlemine ei tohi olla takistatud projektiga seotud poolelioleva menetluse, kolmanda isiku nõude või muu asjaolu tõttu.

## 4. peatükk
## Toetuse taotlemine

### § 16. Taotlusvooru avamine ja eelarve

(1) Taotlusvooru tähtaja ja eelarve NUTS 3 piirkondade lõikes kinnitab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga ja vastav teave edastatakse rakendusüksusele.

(2) Rakendusüksus teavitab MAROt e-kirja teel taotlusvooru tähtajast ja taotlusvooru eelarvest ning avaldab vastava info oma veebilehel.

(3) Rakendusüksus võib korraldada mitu taotlusvooru.

(4) Kui NUTS 3 piirkonna pingerea rahastamise mahtu arvestades ei laeku esimeses taotlusvoorus piisavalt taotlusi või osaliselt rahastamise mahu sisse jääva taotluse esitaja loobub projekti elluviimisest, liidetakse toetuse jääk ühtseteks üle-eestilisteks vahenditeks, mis jaotatakse uuesti NUTS 3 piirkondade vahel ja võetakse kasutusele teises taotlusvoorus pingerea alusel.

### § 17. Eelnõustamine

(1) Enne toetuse taotlemist läbib taotleja eelnõustamise, mille käigus rakendusüksus selgitab toetuse andmise aluseid, nõustab riigiabi esinemise ja tingimuste osas, juhib tähelepanu kavandatava projekti võimalikele puudustele, annab soovitusi ja teeb ettepanekuid puuduste kõrvaldamiseks ning kontrollib kavandatava projekti ja toetatavate tegevuste vastavust toetusmeetme eesmärgile, taotleja ja partneri vastavust määruse tingimustele, projekti vastavust maakondliku ulatuse ja integreeritud territoriaalse arengu nõuetele ja projekti tegevuse kajastatust maakonna arengustrateegia tegevuskavas ning annab hinnangu, kas projekti erinevad tegevused moodustavad ühtse terviku.

(2) Taotleja esitab eelnõustamiseks rakendusüksusele projektiplaani, mis sisaldab järgmisi andmeid:
1) projekti eesmärk;
2) projekti tegevuste kirjeldus, sealhulgas arendatava toote, teenuse, protsessi või tehnoloogia uudsust ja turuanalüüsi hõlmav kirjeldus, kui projekt hõlmab teadus- ja arendustegevusi;
3) projekti tegevuste ajakava;
4) projekti tegevuste oodatavad tulemused lähtuvalt §-st 2 ja finantsprognoos;
5) projekti tegevuste eelarve ja rahastamisallikas;
6) ülevaade projekti tegevuste eest vastutava meeskonna koosseisust, varasemast kogemusest ja pädevusest;
7) projekti tegevuste oodatav pikaajaline mõju;
8) paragrahvi 15 lõike 1 punktides 11 ja 12 nimetatud kinnitus ja hinnang või nende puudumise korral ülevaated sellest, mis etapis ja mis tähtajaga valmistatakse ette asjaomane dokumentatsioon.

(3) Eelnõustamise käigus lepivad rakendusüksus ja taotleja kokku taotluse esitamise ja projekti elluviimisega seotud asjaolud.

## 5. peatükk
## Taotluste menetlemine

## § 18. Taotluse esitamine ja menetlemine

(1) Taotlus toetuse saamiseks esitatakse rakendusüksusele e-toetuse keskkonna kaudu.

(2) Taotluse vastuvõtmisel kohaldatakse ühendmääruse §-s 5 sätestatud tingimusi ja korda.

(3) Taotluse esitamisel peab projekt sisaldama vähemalt järgmist informatsiooni ja dokumente:
1) teave integreeritud territoriaalse arengu projekti nõuetele vastavuse kohta § 2 lõike 2 tähenduses;
2) projekti ajakava ja finantsprognoos pikkusega kolm aastat pärast projekti lõppu;
3) taotleja, partneri, kasu saava organisatsiooni ja projekti nimi;
4) ettevõtja nimi ja suurus, juhul kui ettevõtja osaleb projektis;
5) projekti eesmärk ja tulemused;
6) projekti kirjeldus, sealhulgas selle algus- ja lõppkuupäev;
7) investeeringuobjekti aadress;
8) projekti kulude loetelu, taotletava toetuse summa ja projekti eelarve kooskõlas tegevuskavaga;
9) teave, kui taotleja on projektile või projekti osadele tegevustele taotlenud toetust mitmest meetmest või muudest riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest.

(4) Maakonna arengustrateegia tegevuskava tegevussuuna kohta saab taotlusvoorus esitada ühe taotluse.

(5) Taotluse menetlemine koosneb taotluse, taotleja ja partneri nõuetele vastavuse tuvastamisest, taotluse riigiabi analüüsist, hindamisest ja taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise, kõrvaltingimusega rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemisest.

(6) Taotluse menetlemise tähtaeg on üldjuhul kuni 52 tööpäeva alates taotluse esitamise tähtpäevast. Taotluse menetlemise aega võib pikendada ühendmääruse § 6 lõikes 2 nimetatud juhul kuni kümme tööpäeva.

## § 19. Taotleja, partneri, taotluse ja projekti nõuetele vastavaks tunnistamine

(1) Rakendusüksus tunnistab taotleja ja partneri nõuetele vastavaks, kui on täidetud §-s 13 nimetatud nõuded.

(2) Rakendusüksus tunnistab taotluse ja projekti nõuetele vastavaks, kui on täidetud kõik §-s 15 ja § 18 lõigetes 3 ja 4 nimetatud nõuded.

(3) Taotluse või taotleja mittevastavaks tunnistamise korral teeb rakendusüksus vastavalt ühendmääruse § 8 lõikele 2 või 3 taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

## § 20. Hindamiskomisjoni moodustamine

(1) Projektide valimiseks moodustab rakendusüksus neli NUTS 3 piirkondade hindamiskomisjoni, mille koosseis kooskõlastatakse eelnevalt rakendusasutusega.

(2) Hindamiskomisjonid moodustatakse NUTS 3 piirkondade põhiselt järgmiselt:

1) Lääne-Eesti, Kesk-Eesti ja Kirde-Eesti – viieliikmelised komisjonid, kuhu kuulub kuni kaks MARO esindajat ning vähemalt kaks ettevõtjate organisatsiooni esindajat või tunnustatud ettevõtja juhtorgani liiget;
2) Lõuna-Eesti – seitsmeliikmeline komisjon, kuhu kuulub kuni kolm MARO esindajat ning vähemalt kolm ettevõtjate organisatsiooni esindajat või tunnustatud ettevõtja juhtorgani liiget.

(3) Tunnustatud ettevõtjana käsitatakse piirkonnas hea mainega olulist tööandjat, kes ei ole riigi ega kohaliku omavalitsuse valitseva mõju all, on tegutsenud piirkonnas vähemalt kolm aastat ja annab tööd vähemalt kahekümnele töötajale ning kelle 2021. aasta käive on olnud vähemalt üks miljon eurot.

(4) Ettevõtjate organisatsioonina käsitatakse erasektori algatusel ja eestvedamisel moodustatud katusorganisatsiooni, näiteks maakondlikku ettevõtjate ühendust, ettevõtlusklastrit või mõne üleriigilise esindusorganisatsiooni piirkondlikku esindust. Ettevõtjate organisatsiooniks ei loeta riigi ega kohaliku omavalitsuse valitseva mõju all olevaid organisatsioone.

(5) Hindamiskomisjoni liige:
1) peab vastama ÜSS2021_2027 § 11 lõikes 2 sätestatud nõuetele;
2) peab deklareerima erapooletust ja hinnatavatest projektidest sõltumatust ja kinnitama, et ta ei ole menetletava taotlusega seotud isik, menetlusosaline või tema esindaja ega sugulane ning isikliku seotuse esinemise korral ennast hindamisest taandama;
3) peab tagama hindamiskomisjoni liikmeks oleku ajal ja pärast liikmeks oleku aja lõppemist tähtajatult talle hindamiskomisjoni töö käigus teatavaks saanud informatsiooni konfidentsiaalsuse;
4) tunnustatud ettevõtja või ettevõtjate organisatsiooni esindaja ei tohi olla taotlejaks või partneriks oleva omavalitsuse üksuse volikogu liige, ametnik, töötaja ega taotlejaks või partneriks oleva omavalitsuse üksuse valitseva mõju all oleva üksuse töötaja ega esindaja.

(6) Rakendusüksus pöördub kirja teel kõigi MARO-de poole lõikes 2 nimetatud piirkondade kaupa oma piirkonna hindamiskomisjoni liikmete nimetamiseks.

(7) Piirkonna MARO-de ühine vastuskiri hindamiskomisjoni liikmete nimetamiseks peab sisaldama liikmete nimesid, nende esindatavate organisatsioonide nimesid, liikmete valikuprotsessi kirjeldust, liikme valiku põhjendusi ning soovitavalt liikmete pädevuse ja kogemuste kirjeldust.

**§ 21. Projektide hindamine**

(1) Nõuetele vastavaks tunnistatud projekte hindab hindamiskomisjon valikukriteeriumide alusel, mis on kooskõlas 2021–2027 rakenduskava seirekomisjonis kinnitatud valikukriteeriumitega ja mille osakaalud koondhindest on järgmised:
1) projekti mõju maakonna arengustrateegia ning meetme eesmärkide saavutamisele – 35 protsenti; hinnatakse projekti panust maakonna arengustrateegia eesmärkide ning meetme eesmärkide saavutamisse, sealhulgas projekti tulemuste ja mõju eeldatavat ulatust (kas projekt on maakonnaülese mõjuga) ning vajadusel väljundite ja tulemuste kestlikkust pärast projekti lõppu, samuti meetme väljund- ja tulemusnäitaja(te) saavutamisse;
2) projekti põhjendatus – 30 protsenti; hinnatakse, kas projekti eesmärgipüstitus on põhjendatud, kas on olemas probleem, kitsakoht või kasutamata arenguvõimalus ning kas projekti sekkumisloogika on arusaadav ja mõjus, kas projektis ette nähtud tegevused võimaldavad parimal moel lahendada maakonna arengustrateegiast lähtuvat probleemi või

kitsaskohta või kasutada arenguvõimalust ning saavutada planeeritud väljundid ja tulemused, kas nende seotus eesmärkidega ja mõjusus on arusaadavad, võimalusel innovaatilisi lahendusi soosivad ning kas tegevuste ajakava on realistlik, arvestades muu hulgas tegevuste omavahelisi seoseid ja ajalist järgnevust;
3) projekti kuluefektiivsus – 15 protsenti; hinnatakse, kas ettenähtud tegevused ja lahendused on kuluefektiivsed planeeritud väljundite ja tulemuste saavutamiseks, kas planeeritud eelarve on realistlik ja mõistlik, kas on selge, milliste arvutuste ja hinnangute alusel on eelarve kokku pandud, kas planeeritud kulud on vajalikud ja mõistlikud ning kas on olemas taotleja võimekus täiendavate püsikulude rahastamiseks;
4) toetuse taotleja ja partnerite suutlikkus projekt ellu viia – 15 protsenti; hinnatakse, kas toetuse taotlejal/saajal (ja partneritel kokku) on kvalifikatsioon, kogemus ning õiguslikud, organisatsioonilised ja tehnilised eeldused projekti elluviimiseks kavandatud viisil, tagades kestlikkuse ja jätkusuutlikkuse (sealhulgas taristuinvesteeringute või tootlike investeeringute puhul edasised tegevus- ja hoolduskulud);
5) projekti kooskõla strateegia „Eesti 2035“ aluspõhimõtete ja sihtidega – 5 protsenti; hinnatakse, kuidas lisaks projekti vahetutele eesmärkidele võetakse arvesse Eesti pikaajalise arengustrateegia aluspõhimõtete ja sihtidega seotud horisontaalseid põhimõtteid, nagu sooline võrdõiguslikkus, ligipääsetavus, keskkonnakaitse ja kliimaneutraalsus ja aidatakse kaasa eesmärkide saavutamisele ning panustatakse seeläbi vastavasse riigi pikaajalise arengustrateegia näitajasse.

(2) Hindamismetoodika koostamisel lähtub rakendusüksus lõikes 1 nimetatud valikukriteeriumidest. Rakendusüksus kooskõlastab hindamismetoodika enne kinnitamist rakendusasutusega ja avalikustab selle oma veebilehel hiljemalt taotlusvooru väljakuulutamise päeval.

(3) Hindamine viiakse läbi rakendusüksuse kinnitatud hindamismetoodika järgi NUTS 3 piirkondades. Kui projekti tegevusi tehakse erinevates NUTS 3 piirkondades mitme maakonna ühise projektina, viivad hindamise läbi projekti tegevuste NUTS 3 piirkondade hindamiskomisjonid ja hindamise üheaegse toimumise korraldab rakendusüksus.

(4) Projekte hinnatakse lõikes 1 nimetatud valikukriteeriumide lõikes skaalal 0–4. Taotluse hindamisel antud maksimaalne koondhinne moodustub lõikes 1 sätestatud valikukriteeriumide alusel antud hinnete kaalutud keskmisest.

(5) Taotluse hinnang loetakse positiivseks, kui koondhinne on vähemalt 2,75. Mitme maakonna ühisprojektis, kui projekti tegevusi tehakse erinevates NUTS 3 piirkondades, peab kõikide hindamiskomisjonide koondhinne eraldi olema vähemalt 2,75 hindepunkti.

(6) Kui lõike 1 punktis 1 või 2 nimetatud valikukriteeriumi hinne on 2,0 hindepunkti või sellest madalam, loetakse hinnang taotlusele negatiivseks ja taotluse hindamine lõpeb.

(7) Kui projekt viiakse ellu mitme maakonna ühise integreeritud koostööprojektina, antakse boonusena 0,5 hindepunkti. Kui ettevõtluskeskkonda arendava projekti elluviimiseks kaasatakse erasektori rahaline panus, mis moodustab vähemalt 10 protsenti projekti abikõlblikust omafinantseeringust, antakse boonusena 0,5 hindepunkti, ja kui erasektor panustab vähemalt 50 protsenti projekti abikõlblikust omafinantseeringust, antakse boonusena 0,8 hindepunkti. Kui integreeritud koostööprojekt viiakse ellu erinevates NUTS 3 piirkondades, antakse sellele positiivse hinnangu korral boonuspunktid kõigis NUTS 3 piirkondades.

(8) Positiivse hinnangu saanud projektide koondhindele lisatakse lõike 7 alusel saadud boonuspunktid ja seejärel järjestatakse taotlused lõpliku hinde alusel NUTS 3 pingeritta. Kui mitme projekti punktide koondsumma on võrdne, eelistatakse projekte, mis said lõike 1 punktis 1 nimetatud hindamiskriteeriumis kõrgema hinde.

**§ 22. Taotluse rahuldamise tingimused ja kord**

(1) Rakendusüksus teeb taotluse rahuldamise otsuse nõuetele vastavaks tunnistatud taotlusele, mis on § 21 lõikes 1 nimetatud valikukriteeriumide alusel saanud koondhindeks vähemalt 2,75.

(2) Taotlused kuuluvad rahuldamisele vastavalt hindamise käigus tekkinud NUTS 3 piirkonna pingereale. Rahuldatud taotluste toetuse kogusumma, sealhulgas mitme NUTS 3 piirkonna ühisprojektis, peab mahtuma NUTS 3 piirkonna taotlusvooru toetuse eelarvesse.

(3) Rakendusüksusel on õigus osaliselt rahastamise mahu sisse jääva toetuse taotlejaga pidada läbirääkimisi taotletava summa ja taotluses sisalduvate tegevuste vähendamise või taotleja omafinantseeringu suurendamise üle, arvestades pingerea aluseks olevaid hindamiskriteeriume ja boonuspunkte.

(4) Taotluse rahuldamise otsuses märgitakse ühendmääruse § 8 lõikes 4 nimetatud teave, sealhulgas täpsustatakse toetuse saaja õigusi ja kohustusi ning täpsustatakse tingimusi, mille seadmiseks on ettepaneku teinud hindamiskomisjon projektide hindamise tulemusel.

(5) Riigiabi andmise korral märgitakse taotluse rahuldamise otsuses täiendavalt, et toetus on grupierandiga hõlmatud riigiabi Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 tähenduses, viidates asjakohasele üldise grupierandi määruse artiklile.

(6) Vähese tähtsusega abi andmise korral märgitakse taotluse rahuldamise otsuses, et toetus on vähese tähtsusega abi Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 artikli 3 tähenduses, samuti esitatakse määruse pealkiri ja viide määruse Euroopa Liidu Teatajas avaldamise andmetele.

(7) Taotlus ja selle kohta esitatud lisateave on taotluse rahuldamise otsuse lahutamatu lisa. Taotluse rahuldamise otsuses võib jätta märkimata taotluses sisalduva teabe ja sellele viidata, kui teave võetakse otsustamisel arvesse taotluses esitatud sõnastuses.

**§ 23. Taotluse rahuldamata jätmise tingimused ja kord**

(1) Taotlus jäetakse rahuldamata ühendmääruse § 8 lõigetes 2 ja 3 nimetatud juhtudel, kui taotleja või taotlus ei vasta §-des 13 ja 15 ning § 18 lõigetes 3 ja 4 sätestatud nõuetele.

(2) Taotluse rahuldamata jätmise otsuses märgitakse ühendmääruse § 8 lõikes 4 nimetatud andmed.

(3) Taotluse osalise rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemisel loetakse taotleja ÜSS2021_2027 § 13 lõikes 1 sätestatud ärakuulamisõigus tagatuks, kui otsus põhineb taotluses esitatud andmetel ning puuduste kõrvaldamiseks esitatud teabel ja selgitustel.

(4) Mitme maakonna ühisprojekt, kui projekti tegevused tehakse erinevates NUTS 3 piirkondades, jäetakse rahuldamata, kui vähemalt ühe piirkonna eelarve rahaline maht ei võimalda taotlust rahastada selle piirkonna tegevuste lõikes.

(5) Taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsus edastatakse taotlejale e-toetuse keskkonna kaudu kolme tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmisest arvates.

**§ 24. Taotluse osaline või kõrvaltingimusega rahuldamine**

(1) Taotluse osalise rahuldamise otsuse teeb rakendusüksus ühendmääruse § 9 lõikes 1 nimetatud juhtudel.

(2) Taotluse võib osaliselt rahuldada tingimusel, et taotleja on nõus rakendusüksuse ettepanekuga vähendada taotletud toetuse summat või muuta projektis kavandatud tegevusi. Kui taotleja ei ole nõus rakendusüksuse ettepanekuga, teeb rakendusüksus taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

(3) Taotluse kõrvaltingimusega rahuldamise otsuse võib rakendusüksus teha vastavalt ühendmääruse § 9 lõigetes 2 ja 3 sätestatule ning näha ette kõrvaltingimuse täitmise tähtaja kuni kuus kuud, mida saab pikendada mõjuvatel põhjustel üks kord kuni kolm kuud.

(4) Taotluse kõrvaltingimusega rahuldamise otsuse põhjal ei teki toetuse saajal õigust toetuse maksetele, sealhulgas toetuse ettemaksetele. Õigus toetusega seotud maksetele tekib toetuse saajal pärast seda, kui rakendusüksus on tingimuse saabumise või täitmise toetuse saaja esitatud teabe põhjal tuvastanud, välja arvatud juhul, kui teavet on võimalik rakendusüksusel tuvastada muust andmeallikast.

## 6. peatükk
## Taotluse rahuldamise otsuse muutmine ja kehtetuks tunnistamine

**§ 25. Taotluse rahuldamise otsuse muutmine**

(1) Taotluse rahuldamise otsust muudetakse rakendusüksuse algatusel või toetuse saaja sellekohase kirjaliku avalduse alusel ühendmääruse §-des 12 ja 13 sätestatud tingimustel ja korras, välja arvatud juhul, kui see on vastuolus riigiabi reeglitega.

(2) Toetuse saaja võib taotluse rahuldamise otsuse muutmise avaldust esitamata muuta projekti eelarves tegevusele ette nähtud eelarverea mahtu teise eelarverea mahu arvelt kuni kümme protsenti võrreldes taotluse rahuldamise otsuses sätestatuga tingimusel, et projekti abikõlblike kulude kogumaht ja toetuse osakaal ei muutu.

(3) Kui projekti abikõlblike kulude eelarve on suurenenud riigihanke kallinemise tõttu ja toetuse saaja taotleb toetuse summa suurendamist vastavalt § 10 lõikele 3, võib muuta taotluse rahuldamise otsust, kui projektide rahastamise eelarve jääk seda võimaldab. Toetuse suurendamise korral arvestatakse riigiabi nõuetest tulenevate piirangutega.

(4) Taotluse rahuldamise otsust võib muuta vastavalt ühendmääruse § 12 lõikele 7.

(5) Kui muutuvad taotluse rahuldamise otsuses ühendmääruse § 12 lõike 2 punktides 1−3 nimetatud asjaolud, kontrollitakse enne otsuse tegemist muudatuste asjakohasust ja

vajalikkust ning vajadusel § 21 lõikes 1 sätestatud projektide valikukriteeriumidele vastavust, kaasates vajadusel hindamiskomisjoni.

(6) Rakendusüksusel on õigus keelduda taotluse rahuldamise otsuse muutmisest või lõikes 3 nimetatud juhul muudatuste aktsepteerimisest, kui:
1) muudatus seab kahtluse alla projekti oodatavate tulemuste saavutamise või projekti tegevuste lõpetamise abikõlblikkuse perioodil;
2) muudatus ei ole kooskõlas määruses esitatud nõuetega, sealhulgas riigiabi reeglitega;
3) muudatus ei ole kooskõlas projekti sisu ega eesmärkidega;
4) muudatust ei loeta põhjendatuks.

(7) Taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsustab rakendusüksus üldjuhul 30 tööpäeva jooksul pärast vastavasisulise avalduse saamist. Täiendavate asjaolude ilmnemisel on rakendusüksusel õigus taotluse menetlemist pikendada kuni 21 tööpäeva.

(8) Taotluse rahuldamise otsust võib muuta tagasiulatuvalt, kui see aitab kaasa kavandatud tulemuste saavutamisele ja muudatus on põhjendatud ning ei ole vastuolus vähese tähtsusega abi või riigiabi reeglitega.

### § 26. Taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamine

(1) Taotluse rahuldamise otsus tunnistatakse osaliselt või täielikult kehtetuks ühendmääruse §-s 14 nimetatud aluse esinemisel.

(2) Lisaks lõikes 1 sätestatule tunnistab rakendusüksus taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või kõrvaltingimusega rahuldamise otsuse kehtetuks, kui esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest:
1) toetuse saaja ei ole taotluse rahuldamise otsuses määratud tähtaja jooksul toetuse kasutamist alustanud;
2) toetuse saaja ei täida taotluse rahuldamise otsuses sätestatut või ei kasuta toetust ettenähtud tingimustel;
3) projekti ei ole võimalik lõpetada abikõlblikkuse perioodil;
4) toetuse saaja avaldust taotluse rahuldamise otsuse muutmise kohta ei rahuldata ja toetuse saajal ei ole võimalik toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel jätkata;
5) toetuse saaja ei täida taotluse kõrvaltingimusega rahuldamise otsuses sätestatud muid tingimusi rakendusüksuse määratud tähtaja jooksul;
6) toetuse saaja ei ole ehitustegevust sisaldavas projektis § 5 lõikes 7 nimetatud ettevalmistavaid töid teinud ja ehitustööde lepingut § 9 lõikes 5 nimetatud tähtajal sõlminud.

(3) Toetuse saajal tuleb saadud toetus tagastada lõikes 1 nimetatud otsuse kohaselt.

## 7. peatükk
## Toetuse saaja, partneri ja rakendusüksuse õigused ja kohustused

### § 27. Toetuse saaja ja partneri õigused ja kohustused

(1) Toetuse saajal ja partneril on õigus saada rakendusüksuselt informatsiooni ja selgitusi, mis on seotud määruses sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustustega.

(2) Toetuse saaja on lisaks ühendmääruse § 10 lõikes 1 ja §-s 11 nimetatule kohustatud:

1) tagama projekti elluviimiseks vajalike õigusaktides ette nähtud lubade ja kooskõlastuste olemasolu;
2) teavitama kirjalikult rakendusüksust muudatustest toetuse saaja omandisuhetes;
3) edastama riigihangete alusdokumentide eelnõu, nende muudatused ja hankelepingu muudatuse eelnõu rakendusüksusele läbivaatamiseks, kui hankelepingu eeldatav maksumus käibemaksuta on võrdne riigihanke piirmääraga või ületab seda;
4) vajaduse korral muutma objekti lahendust, sealhulgas projekteerima selle ümber, et saavutada oodatav tulemus;
5) säilitama projekti elluviimisega seotud dokumente kümme aastat alates kuupäevast, mil abi anti, kui toetus on vähese tähtsusega abi või riigiabi;
6) tagama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2021/1060 artiklites 65 ja 66 nimetatud kestvuse nõude täitmise viie aasta jooksul või kolme aasta jooksul, kui tegemist on toetusega väikese või keskmise suurusega ettevõtjale;
7) tagama, et projekti tulemusel loodud või soetatud vara jääb pärast projekti lõppemist avalikku kasutusse vähemalt viieks aastaks;
8) täitma muid õigusaktides sätestatud kohustusi.

(3) Partner peab täitma ühendmääruse § 10 lõigetes 2 ja 3 sätestatud kohustusi.

(4) Kui toetuse saaja tegevustes osalejad saavad vähese tähtsusega abi, on toetuse saaja kohustatud kontrollima enne tegevust nende vastavust § 11 lõikes 13 sätestatud nõuetele.

(5) Toetuse saaja esitab rakendusüksusele vähese tähtsusega abi saanud tegevustes osalejate nimed ja antud abi summad rakendusüksuse määratud vormil koos kuluaruandega.

(6) Toetuse saaja informeerib vastavalt konkurentsiseaduse § 33 lõikele 4 tegevustes osalejat sellest, et talle antakse vähese tähtsusega abi ja kui suur on abi summa.

(7) Toetuse saaja on kohustatud täitma teavitamisnõudeid ja projektile kogumaksumusega üle kümne miljoni euro korraldama teavitusürituse vastavalt Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määruses nr 54 „Perioodi 2021–2027 ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide vahendite andmisest avalikkuse teavitamine“ sätestatud nõuetele.

## § 28. Rakendusüksuse õigused ja kohustused

(1) Rakendusüksus on lisaks ÜSS2021_2027 § 8 lõikes 2 nimetatud ülesannetele kohustatud:
1) küsima Rahandusministeeriumi seisukohta kohaliku omavalitsuse üksuse omafinantseeringu ja abikõlbmatute kulude tasumise suutlikkuse kohta vastavalt ühendmääruse § 3 lõikele 6;
2) tegema taotlus- ja aruandevormid ning asjakohased juhendmaterjalid kättesaadavaks oma veebilehel;
3) kontrollima taotluse rahuldamise otsuse täitmist, sealhulgas projekti elluviimist;
4) esitama toetuse saajale oma tähelepanekud riigihanke alusdokumentide, hankelepingu ja hankelepingu muudatuse eelnõu nõuetele vastavuse ja kulude abikõlblikkuse kohta;
5) nõustama toetuse saajat riigihangete läbiviimisel;
6) tegema projektide üle järelkontrolli viie aasta jooksul pärast projektile lõppmakse tegemist, veendumaks, et projekti elluviimise tulemusena soetatud vara ja rajatud või rekonstrueeritud infrastruktuuriobjekti kasutatakse sihtotstarbeliselt;
7) teavitama vajadusel toetuse saajat toetuse kasutamist reguleerivates õigusaktides tehtud muudatustest;

8) kui riigiabi antakse teadustaristu investeeringuteks üldise grupierandi määruse artikli 26 alusel ning teadustaristut kasutatakse nii majandus- kui ka mittemajandustegevuseks, kehtestama järelevalve- ja tagasimaksemehhanismi kogu teadustaristu eluea jooksul, millega tagatakse, et kohaldatavat toetuse osakaalu ei ületata majandustegevuse osa suurenemise tõttu võrreldes toetuse andmise ajal ette nähtud olukorraga;
9) kui toetus on vähese tähtsusega abi või riigiabi, säilitama projekti elluviimisega seotud dokumente kümme aastat alates kuupäevast, mil abi anti;
10) esitama taotlejale tema kirjaliku päringu alusel samas taotlusvoorus toetust saanud projektile antud hinded, sealhulgas hindajate lõikes, ja põhjendused viisil, mis tagab, et hindaja nime ja hinnangut ei ole võimalik omavahel seostada.

(2) Rakendusüksusel on õigus:
1) tutvuda projekti ettevalmistamise ja tööde käigus koostatavate dokumentidega;
2) kontrollida toetuse ja omafinantseeringu kasutamist;
3) nõuda projekti kestuse, tegevuste, eesmärkide, tulemuste ja kulude kohta lisaandmete ja -dokumentide esitamist, mis tõendavad projekti nõuetekohast elluviimist ja toetuse saaja kohustuste nõuetekohast täitmist;
4) lõpetada toetuse väljamaksmine ja nõuda toetus osaliselt või täielikult tagasi, kui toetuse saaja rikub määruses sätestatud tingimusi või kaldub muul viisil kõrvale taotluses või taotluse rahuldamise otsuses sätestatust;
5) vähendada toetuse suurust proportsionaalselt taotluse rahuldamise otsuses kinnitatud projekti maksumuse vähenemisega;
6) keelduda põhjendatult toetuse väljamaksmisest, kui toetuse saaja majanduslik olukord on selliselt halvenenud, et toetuse kasutamine või projekti elluviimine on tõenäoliselt võimatu.

## 8. peatükk
## Aruannete esitamine

### § 29. Toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamine

(1) Toetuse saaja esitab rakendusüksusele projekti elluviimise kohta vahearuande üks kord aastas 31. detsembri seisuga hiljemalt 15. jaanuaril, kuid rakendusüksuse nõudmisel või taotluse rahuldamise otsuses sätestatud juhul tihedamini. Toetuse saaja esitab projekti lõpparuande taotluse rahuldamise otsuses sätestatud ajaks. Toetuse saaja kinnitab aruandes esitatud andmete õigsust.

(2) Projekti vahe- ja lõpparuande esitab rakendusüksusele toetuse saaja esindusõiguslik isik e-toetuse keskkonna kaudu.

(3) Projekti vahe- ja lõpparuandes kajastatakse vähemalt järgmine teave:
1) toetuse taotluse rahuldamise otsuses sätestatud andmed projekti kohta (projekti nimi, projekti number ja toetuse saaja nimi);
2) projekti aruandlusperiood;
3) andmed projekti edenemise kohta (tehtud tööd ja tegevused ning tulemuste ja eesmärkide saavutamine);
4) toetuse saaja hinnang projekti tulemuslikkusele ja strateegia „Eesti 2035“ sihtide saavutamisele ja aluspõhimõtete hoidmisele vastavalt taotluses lubatule;
5) toetuse saaja kinnitus andmete õigsuse kohta.

(4) Rakendusüksus kinnitab vahe- ja lõpparuanded üldjuhul kümne tööpäeva jooksul nende rakendusüksuse e-toetuse keskkonnas esitamisest arvates. Rakendusüksusel on õigus nõuda aruande täiendamist.

(5) Rakendusüksusel on õigus nõuda toetuse saajalt järelaruande esitamist kuni ühe aasta jooksul pärast projekti lõppu.

## 9. peatükk
## Toetuse maksmise tingimused

### § 30. Toetuse maksmine

(1) Toetust makstakse tegelike kulude alusel vastavalt ühendmääruse §-le 27 ja ühtse määra alusel vastavalt ühendmääruse § 28 lõikele 3.

(2) Toetuse maksete tegemisel lähtutakse ühendmääruse §-des 24–28 nimetatud ning määruses ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud maksete tegemise täpsustavatest tingimustest ja korrast.

(3) Toetuse saaja esitab makse saamise aluseks nõutud kuludokumendid ja tõendid rakendusüksusele e-toetuse keskkonna kaudu.

(4) Rakendusüksus menetleb kulude tekkimist tõendavaid dokumente kuni 42 tööpäeva. Rakendusüksus võib kuludokumente kontrollida ka toetuse saaja juures kohapealse kontrolli ajal.

(5) Kuludokumentideks on majandustehingu toimumist tõendavad dokumendid, sealhulgas arve, saateleht, tööde vastuvõtmise akt ja leping või muu raamatupidamise seaduse nõuetele vastav kuludokument.

(6) Toetust ei maksta välja sagedamini kui kord kuus.

### § 31. Ettemaksed

(1) Mittetulundusühingule või sihtasutusele, kes ei ole riigiabi ega vähese tähtsusega abi saaja, võib teha toetuse ettemakseid põhjendatud juhtudel ühendmääruse § 30 lõigetes 1–5 kehtestatud tingimustel.

(2) Riigiabi ja vähese tähtsusega abi saavale mittetulundusühingule või sihtasutusele võib põhjendatud juhtudel teha toetuse ettemakseid ühendmääruse §-des 31 ja 32 kehtestatud tingimustel.

(3) Rakendusüksus võib peatada toetuse maksmise aluseks olevate dokumentide või ettemakse kasutamise tõendamise menetlemise osaliselt või täielikult ühendmääruse §-s 33 sätestatud juhul.

## 10. peatükk
## Finantskorrektsioonid ja vaided

### § 32. Finantskorrektsioonide tegemine ja toetuse tagastamine

(1) Finantskorrektsiooni otsus tehakse ja toetus tagastatakse vastavalt ÜSS2021_2027 §-des 28–30 ja ühendmääruse §-des 34–38 sätestatule, sealhulgas juhul, kui kavandatud tulemust ei saavutata või see saavutatakse osaliselt.

(2) Kui tagasimaksmise tähtpäevaks toetust tagasi ei maksta, maksab toetuse saaja viivist vastavalt ÜSS2021_2027 §-s 30 sätestatule.

(3) Ebaseadusliku ja väärkasutatud riigiabi tagasinõudmise korral juhindutakse konkurentsiseaduse §-s 42 sätestatust, kui Euroopa Liidu õigusest ei tulene teisiti.

**§ 33. Vaide esitamine**

Rakendusüksuse toimingu või otsuse peale tuleb enne halduskohtusse kaebuse esitamist esitada vaie rakendusüksusele vastavalt ÜSS2021_2027 §-le 31. Vaide lahendab haldusmenetluse seaduses sätestatud korras rakendusüksus.

*(allkirjastatud digitaalselt)*
Riina Solman
riigihalduse minister

*(allkirjastatud digitaalselt)*
Merike Saks
kantsler